СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 209. Джерзи Ситі, Н. Дж., субота, 7. вересня, 1929. VOL. XXXVII. No. 209. Jersey City, N. J., Saturday, September 7, 1929. THREE CENTS.

РОЗБИТОГО ЛІТАКА ЩЕ НЕ НАЙДЕНО

ЛІТАКИ Й ІНДІЯНСЬКІ ПЛАСТУНИ ШУКАЮТЬ ЛІТАКА.

АЛЬБУКЕРКЕ (Ню Мексико), 6. вересня. — Чутки про найденне розбитого літака „Сити оф Сан Франсиско", що загинув з усіми пасажирами й летунами, показалися передчасними. Літака ще досі не найдено, хоча за ним шукають з воздуха літаками, а землею спеціяльно на се наняті індіянські пластуни. До пошукування прилучилися сотки приватних людей.

„Трансконтинентальний Воздушний Транспорт", властитель літака, наняв 600 Індіян, які перешукують цілу околицю, де мав упасти літак. Обшукують наперед повіт Суні, а відтак перейдуть до инших повітів.

ВИНУЮТЬ ОФІЦИРІВ КОРАБЛЯ ЗА РОЗБИТТЯ КОРАБЛЯ.

АРЕШТОВАНО ТРОХ ОФІЦИРІВ ЗА РОЗБИТТЯ „САН ХВАНА".

САН ФРАНСИСКО (Каліфорнія), 6. вересня. — На приказ федеральних урядників, розслідлюючих розбиття пасажирського корабля „Сан Хвана" підчас зударення з нафтовим кораблем „С. Т. Додом", арештовано трох офіцирів затопленого корабля, які мали бути винуваті нещастю.

Арештовано: капітана „Сан Хвана" Блюмхена, третого офіцира „Сан Хвана" Сондерса та третого офіцира „Дода" Папенфуса.

ЗА РЕФОРМУ КАЛЕНДАРЯ.

АМЕРИКАНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА ПАЛАТА ПРЕДКЛАДАЄ ТРИ ЗАСАДИ РЕФОРМИ.

ВАШИНҐТОН, 6. вересня. — Торговельна Палата Злучених Держав предложила орґанізаціям, що цікавляться реформою календаря, три засади, яких треба, на її думку, придержуватися при реформі.

Сі засади такі:

1) Теперішний календар треба змінити так, щоби можна як найкраще порівнювати довжину тревання часових періодів у році і між роками.

2) Як зміняти календар, се повинна постановити міжнародна конференція.

3) У сій конференції повинен взяти участь також уряд Злучених Держав.

Торговельна Палата піддає своїм членам до розглянення ряд питань про календар, між якими є питання: Чи задержати дотеперішний поділ року, чи завести новий поділ на рівні місяці? Чи дні тижня мають бути звязані з місяцями, чи має далі день тижня припадати на ріжний день місяця? і таке инше.

ЗАКІНЧЕННЄ СТРАЙКУ В НЮ ОРЛІЕНСІ.

УГОДУ ПІДПИСАНО В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 6. вересня. — Представники Американської Федерації Праці та представники трамваемого підприємства в місті Ню Орлієнсі, котрого робітники вийшли були дня 2. червня на страйк, що відбився відгомоном по цілому краю, згодилися нині на остаточний начерк юнійного контракту.

Підписанне наступить у короткім часі.

СТРАЙК ВИШИВАЛЬНИЦЬ.

ЗНОВА 22 ФАБРИКИ ЗГОДИЛИСЯ НА УМОВИ СТРАЙКАРІВ.

НЮ ЙОРК, 6. вересня. — Міжнародній Юнії Кравців Жіночої Одежі, котрої члени, заняті при вишиванню одежі, вийшли оноді на страйк, знова вдалося добитися згоди на домагання юнії від ряду підприємств. Учора на сю згоду пристали нові 22 підприємства.

Досі приняло сі умови 70 процент підприємств. Юнія сподівається супроти сього скорого покінчення страйку.

ҐАСТОНСЬКИЙ ПРОЦЕС.

ПЕРШІ СВІДКИ ПРОКУРАТОРІЇ ПРОТИ ОБЖАЛОВАНИХ.

ШАРЛОТ (Норт Каролайна), 6. вересня. — З покінченнєм добору лави присяжних суддів приступлено на вчорашнім засіданню суду проти 16 радикальних юнійних аґітаторів, обжалованих за вбийство ґастонського начальника поліції Ейдерголта, до переслухання свідків прокураторії.

Прокураторія почала свою роботу з того, що поставила в судовій салі фіґуру з паперової маси, представляючу вбитого начальника поліції. Адвокати обжалованих сейчас виступили проти сього, як проти впливання на настрій присяжних. По довших суперечках суддя приказав фіґуру зі салі винести.

Між переслуханими нині свідками був наперед судовий лікар, д-р Меконел, котрий ствердив, що Ейдерголт мав у тілі сорок пострільних ран. Другим свідком був Мейсон, котрий мав бачити сцену стрілянини. Він показував на кількох обжалованих, як таких, що стріляли, але не міг сказати, котрий з них віддав вистріл, що вбив начальника ґастонської поліції.

ПЛАСТУН ВІДДАВ ЖИТТЯ, РАТУЮЧИ ЖИТТЯ ДРУГІЙ ЛЮДИНІ.

МЕМФИС (Тенесі), 6. вересня. — 13-літний пластун („бой скавт") Джеймс Гопер, заплатив своїм життєм за життя 9-літної дівчини, своєї сестри Берти.

Пластун пробудився вчора рано в хаті, наповненій гризучим димом. Нагадавши собі за своїх менших братів і сестер, що спали в кімнаті, з якої добувалося полумя, Джеймс кинувся на ратунок сестрі. Він зняв сестру з ліжка, обвинув її в простирало та виніс з огню. Дівчина попеклася сильно, але відай вийде з життям. Хлопчина, сильно попарений, помер у шпитали по кількох годинах тяжких мук.

ЦІКАВИЙ ВИНАХІД.

ГАВАНА (Куба), 6. версня. — Німецький винахідник Христіян Александер каже, що він придумав спосіб, яким можна давати зимний воздух на замовлення. Мав він придумати спосіб кидати у воздух заслону ґазу, від якої воздух холодніє.

НЕ ШТУКОЮ, А ХІБА ЧУДОМ.

В сотий день, відколи в Моренах (Румунія) горить, нема ніяких виглядів загасити пожежі. Море полумінеи простягається чимраз то ширше. Ґази, що випливають із сонд, є вульканічного змісту. Почали вже будувати третий тунель. Ґенеральний секретар у міністерстві торговлі, Ернст Ене, заявив, що инших средств як ті, що їх дотепер уживалося, нема. Він думає, що вогонь може згаситися сам з себе, а може через якесь чудо. Рівнож так висказались і закордонні спеціялісти.

ДОБРИЙ ЗЯТЬ.

На полі в Шупарці, пов. Борщів, найдено 70-літнього старця Паладійчука, важко побитого, котрий, по перевезенню до хати, помер. Перед смертю зізнав, що його побив зять Угринюк Михайло, котрого арештовано.

СТРІЛЬНО ВБИЛО ДВОХ ХЛОПЦІВ.

Двох хлопців у віці 16 літ, М. Мокрицький і М. Вівчар з Іваніски, пов. Теребовля, найшли в полю гарматне стрільно, яке підчас розкручування експльодувало й обох розірвало на кусники.

ОБІД ГРУБИХ.

В Міляні відбувся бенкет грубих і пажерливих, устроєний коміком Карлом Ротою, який є одним з найгрубших Італійців, а рівночасно президентом товариства „грубих приятелів". Карло Рота важить 362 фунти. На бенкеті взяли участь 30 гостей, які зїли подвійну вечерю. Грубі ззїли 98 тарелів клюсків, 54 фунтів шпараґів, 10 волових язиків, 18 фунтів ягід, 31 літрів сметани, і т. д.

НЕ ТАК У РУМУНІЇ РОБИТЬСЯ, ЯК ГОВОРИТЬСЯ.

Як вода понищила поля, дороги і мости, то з усіх боків запевняли, що в найкоротшім часі будуть мости й дороги направлені, а ті селяне, що потерпіли від води, отримають від правительства запомогу. Та дотепер не зроблено нічого. Сто як прийде понеділок, то наші селяне вистоюють годинами коло моста, щоби дістатися на другий бік. І за це ще й платити треба. Зрештою нікому це не в голові, що селяне потребують до міста. Головна річ, що податковий екзекутор може дістатися з міста в село.

ПЛАТНІ НІМЕЦЬКИХ МІНІСТРІВ.

Німецьке міністерство скарбу опрацювало проект закона в справі управильнення міністерських платень. Міністри мають бути відтепер репрезентантами своїх становищ, яких не будуть уважати за становища чисто урядничі. Проект реґулює також справу заступства канцлера і то в той спосіб, що президент держави іменує зпоміж міністрів заступника канцлера. Платні міністрів мають виплачувати що місяця згори, причому річна платня канцлера виносить 45 тисяч марок, міністра 36 тисяч марок. До цих платень приходять ще ріжні додатки.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА РАДІО.

В слідуючу неділю дня 8-го вересня в 2-ій год. 45 хв. з полудня на стації WAAT підчас української години буде співати Хор ім. М. Лисенка з Джерзи Сити під управою п. А. Ґели слідуючі пісні: 1) Ой зійшла зоря, міш. хор; барітон-сольо д. Гр. Шустикевич. 2) Ой пігнала дівчинонька, сопр.-сольо, п-ні Меланія Чура. 3) Марш Січових Стрільців, хор мішаний. 4) Ще й годину (дует) Меланія Чура і Гр. Шустикевич. 5) Гандзя, хор мішаний.

СКАРБИ ПЕРСЬКОЇ КОРОНИ.

Найбільша часть жемчугів перської корони складається з діямантів, перел і смараґдів. Самі смараґди важать 13 фунтів і вартують більше ніж 12 міліярдів левів. У збірці жемчугів находиться також славний камінь Даріда і Нор (море світа). Цей камінь стоїть, на погляд знавців, поза межами оцінення. Між жемчугами є низка перел, котра вартує 20 міліонів.

ЗНОВ МІЛІОНОВІ ЗЛОДІЙСТВА.

При провірці метниці в Ясах (Румунія) викрили міліонові злодійства. Ґенеральна дирекція зарядила слідство. При залізниці в Ясах викрили неправильні маніпуляції, чим ушкоджено державу на міліони. Два урядники, проти яких ведеться слідство, суспендовані.

ПОДАТОК НА НЕЖОНАТИХ.

Італійський уряд, що так пильно дбає про поширення своєї влади на широкому морі та в далеких кольоніях, ствердив, що зріст населення його рідної імперії не такий, як це було би бажане. А що гарні промови та статті про принаби подружа не завсіди є переконуючі, енерґійні фашиствські провідники рішили вже давно: всі нежонаті від 25-го до 50-го року життя платитимуть податок парубоцтва відповідно до своїх доходів. Наслідок був такий, що держава мала річно кілька міліонів більше лірів, замісць дітей. Та виявилося, що одночасно скількість народин навіть меншає. Мущини, що почали платити податок за свою свободу, прийшли до пересвідчення, що таки вона мусить бути дорогоцінна, коли треба за неї аж платити. Тоді уряд розлютився і придумав новий спосіб на ворогів подружа: нежонатим почали робити труднощі при вступі на посади, а навіть деякі власники домів — о, чудо! — не хотять наймати їм хати. Ось-ось і почуємо про „союз нежонатих" для оборони своїх нарушених прав

ОГОНЬ І ПОВІНЬ У ВАРШАВСЬКІМ СОЙМІ.

Ріжних сикавок уживали ріжні люде в варшавському соймі. Але ось 23 липня треба було спровадити до соймового будинку правдиву сикавку, бо загорілась підлога на одному коридорі. Огонь погашено. Зараз на слідуючий день підчас дощевої бурі, що проходила над Варшавою, стала литися крізь скляний дах вода до соймового будинку і залила головну галю, салю засідань сойму і кімнату, призначену для міністрів.

РОСТУТЬ ПОЛЬСЬКІ „КАПЛІЧКІ"...

З „Львівського Курер-а Поранн-ого" довідуємося, що 28. липня посвячено в Плеснянах, пов. Зборів, угольний камінь під римо-кат. каплицею в Ярославичах. Обі ці каплиці належать до римо-кат. парохії в Зборові. Намічено в найближчому часі побудувати такіж каплиці в Кабарівцях, Кудинівцях, Ярчівцях й інших громадах зборівського повіту. Ростуть польські „каплічкі" на нашій землі!...

ПОВІСИВСЯ, ЩОБ НЕ ПРИСЯГАТИ ПОЛЬСЬКІЙ ДЕРЖАВІ.

Не хотів присягати новобранець Семко Войтишин. Арештований за це і за образу старшин посаджений до військової вязниці на Замарстинові у Львові, повісився там на поясі.

ПОЖЕЖІ.

У Сердиці, львівського повіту, згоріло 41 господарств. Біля Любіня Вел. у селі Косівці згоріло 14 хат, стількиж стоділ і стаєн, при чому згинула від диму одна жінка з дитиною. Причиною пожеж необережнсіть або сусідська пімста. — У пристані в Неаполі згоріли склади парафіни вартости кількох міліонів.

НАРОДНЯ МУДРІСТЬ.

Один з париських денників звертає увагу, що на залізницях, які відвозять зі столиці літників, можна було цими днями запримітити чепурно вбрані жінки з кошиками на плечах. Ці кошики наґадували звичай поширений давніше між ґаздинями, що йшли на базар. Ствердили, що в цих кошиках мами носять тепер свої діти, прийшовши до висновку, до якого давно вже дійшов наш народ, що це дуже вигідний спосіб ношення дітей і для дітей і для мам.

З ЛЮДСЬКОЇ ГУМОРИСТИКИ.

Цими днями трапився „нещасливий випадок" у Маврі з маґіком Алі-Бен-Алі, професором окульних наук з Бомбею. Професор заповів велику виставу і на неї прийшла юрба цікавих. Але його штукарства не були незвичайні і тому він мусів обіцяти невдоволеній публиці показати завтра, як він розріже дитину на чотири частині і оживить її. На другий день саля була повна. Бен-Алі почав від простих штук і не квапився розрізувати дитину. Але публика, що платить, має право домагатися навіть одного малого трупа, тимбільше, коли їй обіцяють, що цей труп і так оживе. Бен-Алі заявив, що сокиру має, але ніхто не хоче позичити дитину до заповідженого ним експерименту. Тоді обурені глядачі кинулись на індійського маґіка, всадили його в бочку, прибили її щільно і заявили: „Якщо ти маґік, вилізь сам!" Тоді вмішалась поліція і допомогла маґікові вилізти з такого важкого місця. Списали протокол і при цьому довідались, що Алі-Бен-Алі називається Сруль Зільберштайн, а приїхав він не з Бомбею, а з иншого, не менше екзотичного міста, про яке ви мабуть ніколи не чули: з Малкіни.

БРІЯН РОБИТЬ КОНКРЕТНІ ЗАХОДИ В СПРАВІ ПАН-ЕВРОПИ

ФРАНЦІЯ ПРИСТУПИТЬ ДО МІЖНАРОДНЬОГО СУДУ БЕЗ ЗАСТЕРЕЖЕНЬ. СПОДІВАЄТЬСЯ СКОРОГО ОБЕЗЗБРОЄННЯ НАРОДІВ. ПАКТ КЕЛОҐА МАЄ БУТИ СКРІПЛЕНИЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 6 вересня. — На засіданню Ліґи Націй виступив з великою промовою французький прем'єр-міністер Бріян. Він говорив приблизно те саме, що й Мек Доналд, який виступав перед ним. Обидва вони накреслюють широку програму праці, щоби як найскорше прийшло до міжнародного порозуміння й до позбавлення населення ріжних держав тягару военного зброєння.

Торкаючись справи міжнародного суду, Бріян зазначив, що Франція приступить до цього суду без жадних застережень, бо вона хоче бачити цей суд дійсно сильний, який мігби полагоджувати силою свого авторітету ріжні міждержавні непорозуміння. Це найліпший шлях для уникнення війни. Бріян сподівається, що скоро прийде до порозуміння не лише між Америкою й Анґлією, але й між иншими світовими державами в справі загального обеззброєння. Він говорив, що властиво й морське порозуміння між Анґлією та Францією, проти якого було піднесено так багато галасу в минулому році, було основане на тих же самих принципах, які тепер виробляє Дос та Мек Доналд.

Позатим Бріян ставить цілком на реальний ґрунт справу утворення Пан-Европи, себто утворення федерації европейських держав. Він сподівається, що обєднання европейських держав буде не лиш економічне, але політичне й соціяльне. Притім суверенність окремих держав не буде порушена. Бріян буде домагатися, щбои вже ця сесія Ліґи Націй утворила спеціяльну комісію для всестороннього розроблення питання федерації держав Европи й на слідуючі пленарні збори Ліґи Націй щоби вже представила певні конкретні свої гадки. Французький прем'єр-міністер сподівається, що всі держави Европи нарешті погодяться на тісніше обєднання між собою, що буде найліпшою ґарантією уникнення війн.

АРАБИ ПРОТЕСТУЮТЬ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина), 6 вересня. — Виконавчий Комітет арабського конґресу післав обширну телеґраму до Ліґи Націй. В цій телеґрамі Комітет в імени Арабів заявляє, що причиною попередніх і теперішних та й майбутніх заворушень у Палестині є політика Анґлії, яка хоче проти волі Арабів творити на їх землі жидівську державу. Так саме й Жиди-сіоністи ні трохи не рахуються з місцевим арабським населенням і стараються проти його волі форсувати утворення своєї держави. Замітно, що останні заворушення почалися саме після засідань сіоністичного конґресу в Женеві, який вирішив провадити більше інтенсивну політику в Палестині.

Комітет заявляє, що підчас Світової Війни багато Арабів билося по стороні держав антанти, борючись за незалежність і неподільність арабських земель. Але по закінченню війни землі їх поділено між ріжні мандатори-держави й тепер Араби не мають ні своєї незалежної держави, ні обєднання своїх земель. Натомісць їх землі роздають новим поселенцям.

Екзекутивний Комітет домагається, щоби Ліґа Націй призначила спеціяльну комісію для розслідування подій у Палестині та взагалі становища на арабських землях. Але в ту комісію не повинні входити представники від тих держав, котрі мають мандати на арабські землі в своїх руках. Коли держави-переможці не змінять своєї політики відносно Арабів та їх земель, то годі надіятися спокою на арабських землях, хоч би які окупаційні війська там знаходилися.

ЗЛА НАСМІШКА.

ПРОПОЗИЦІЯ ПЕРЕДАТИ МАНДАТ У ПАЛЕСТИНІ ПОЛЬЩІ ВИКЛИКАЛА ЗАГАЛЬНИЙ ГУМОР.

ВАРШАВА (Польща), 6 вересня. — Варшавський орґан жидівських націоналістів виступив зі статтею про передачу мандату в Палестині Польщі. Він говорить, що Польща має більше заінтересовання в утворенню жидівської держави в Палестині ніж Анґлія.

Цього виступу ніхто серіозно не бере, як не реальне предложення, бо кожен знає, що тоді становище в Палестині сталоб ще гірше. Тому, що Польща католицька держава, то над Палестиною панувалаб римсько-католицька церква.

Більшість людей приймають цю пропозицію як жарт, з якого сміються навіть польські політики.

КЛЄМАНСО ХВОРИЙ.

ПАРИЖ (Франція), 6 вересня. — Бувший в часи війни прем'єр Франції Клемансо раптово захворів. З огляду на його старий вік бояться за його життя. До нього закликано найліпших лікарів з Парижа. Всі шляхи до його віллі охороняються ветеранами Світової Війни, щоби ніхто не порушував спокою хворого.

Сам Клемансо не хоче піддаватися оглядинам докторів і говорить, що він цілковито здоровий.

СПЕКА В ЕВРОПІ.

ЛОНДОН (Анґлія), 6 вересня. — В Европі також почалася сильна спека, не зважаючи на пізню літню пору. У Лондоні спека осягла 90 степенів Фаренгайта, що є небувало високою температурою для цього міста.

РОЗРИВ З ПРОФІНТЕРНОМ.

ЛОНДОН (Анґлія), 6 вересня. — Зїзд анґлійських трейдюніонів майже одноголосно ухвалив не мати жадного контакту з комуністичним професійним інтернаціоналом, а комуністів не допускати в юнії. Таке рішення запало тому, що в руках вождів трейд-юніонів є зібрані матеріяли про те, що большевики ведуть пропаґанду й акцію за підрив сили та за знищення робітничих юній.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАХОДИ НА ФАЛШИВУ АДРЕСУ

Якийсь час тому розійшлася вістка про виступи Арабів проти жидівських поселенців у Палестині. Жиди по всьому світі зараз підняли голосні протести. Скликувано віча. Роблено походи. Висилано делегації до урядів. Словом, роблено, здається, все можливе, щоби ратувати Жидів у Палестині перед дальшими ексцесами Арабів та щоби запобігти подібним подіям на будуче.

Щоби осягнути сю ціль, Жиди взялися тактики представлювання своїх національних противників за розбишак, громилів, людий позбавлених усякої лицарскости, всякої чести. Таких людий, яких людство повинно вирізати в пень, коли людству має бути краще в світі жити.

Сього рода акція, як усяка скрайна акція, мусить викликати реакцію. Сю реакцію вже й видно тепер, коли деякі Жиди представляють Арабів, що ріжуть Жидів, за революціонерів, що борються проти національного гнету жидівських шовіністів і англійських імперіялістів.

На сей голос приходить тепер протест арабських провідників, котрі заявляють, що в Палестині так довго не буде спокою, як довго Англія буде піддержувати Жидів. Се теж скрайна заява, яку люди видають звичайно в розгорячкованню, але вона розкриває головну хибу жидівської політики в Палестині, а то й по других краях світа.

Арабська заява пригадує світови, що тепер Палестина арабська країна. Яке сентиментальне привязання Жиди не малиби до Палестини, все таки нині вона в переважаючій більшости арабський край. Хто хоче осісти в сьому краю, повинен числитися з Арабами, які там живуть від віків і теж мають глибоке привязання до краю, як до своєї рідної землі.

Щож тепер роблять Жиди, щоби дістатися до Палестини та засісти в ній попри Арабів? Чи вони відкликаються до Арабів, природних хазяїв краю? Ні, вони відкликаються до Англії. У своїх протестах Жиди ні разу не покликаються на бажання Арабів мати Жидів попри себе. Жиди покликаються тільки на заяву міністра Англії, яка в Палестині є небажаною зайдою. Збираючися оселитися на все в Палестині попри Арабів, Жиди думають покладатися не на добру волю Арабів, а на прихильність англійського полісмена. Сього рода відкликування понад голови хазяїв краю не може принести замирення краю, котрого треба народам, що край поселюють, а котрий байдужий Англії, що хоче край визискувати й над ним панувати.

В. Богуш.

СУЧАСНА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНИ З РОСІЄЮ ТА БОРОТЬБА ЗА СУВЕРЕННУ ДЕРЖАВНІСТЬ

(Оригінальна допись „Свободи").

Українська нація не є рівноправною з російською в Радянському Союзі, бо російська культура панує й на Україні, бо російська республика є центром Союзу, а українська тільки додатком, без якого, правда, булоб дуже тяжко „будувати соціялізм" на Сході Европи. **Становище української нації у федеративній злуці з Росією ясно вказує, що для України зовсім непотрібна ніяка федерація — ні з Москвою ні з Варшавою, а навпаки, українська нація повинна виборюти собі суверенну державність.** Кромі цього не слід ніколи забувати, що мимо всього спілка України з Росією під пануванням совітської влади значно більше забезпечує інтереси української нації, ніж якнебудь инша можлива федерація з Москвою чи Варшавою. Про це свідчить не лише сучасне становище наших західних земель під Польщею, а також се ставлення до української державности, яке виявляють як усі польські групи, так і ріжні соціялістичні та республиканські або монархістичні російські партії. Бо нема сумніву, що справа про автономну державність на українських землях під польським пануванням є музикою дуже далекої будучини, а реставрація російської держави на Сході Европи загрожує у значній мірі зліквідувати навіть сучасні досягнення української нації під совітським режімом. **Наше негативне відношення до сучасної совітської влади та політики на Україні диктується загальним становищем України у Союзі та взагалі сучасними інтересами української нації.** Ми не повинні закривати очі на те, що наша нація у порівнанні з культурними націями Зах. Европи дуже відстала. Адже українське народне господарство ще знаходиться на дуже низькому ступні розвитку, а загальні умови життя та побуту українських трудячих мас надзвичайно примітивні. Так на Україні нараховується всього 2 тисячі кін, яких 5 тисяч автомобілів, коло 500 автобусів, несповна 200 тисяч радіоприймачів та дуже бракує трамваїв, електрики, водогонів, каналізації, усяких шляхів, лікарень і навіть шкіл. Разом з тим житлові умови по містах та робітничих центрах, не кажучи вже про селянські хати, цебто глиняні мазанки африканського типу, прямо таки жахливі у порівнанні зі селянськими та робітничими мешканнями Західної Европи. Крім того загальні побутові умови українських трудячих, половина яких не вміє ні читати ні писати, а тому позбавлена всякої можливости брати участь у культурному розвитку нації, й шукає собі розваги у хуліганстві та пиянстві (на Україні споживається що року майже 10 міл. відер горівки та пива), дуже нагадують загальну темряву та некультурність балканських націй, або деяких орієнтальних, де ще й дотепер не цілком зліквідовані напівфеодальні відносини.

Звичайно при таких обставинах совітська політика будування соціялізму власне затримує розвиток продукційних сил України, а диктатура компартії у свою чергу мало сприяє розвиткови української культури та спиняє зріст самодіяльности народних мас, а також унеможливлює належне їх політичне виховання.

Так совітські писаки **все галасують про швидкий зріст продукції засобів виробництва й захоплюються ріжними плянами про будучину,** а тверезі совітські господарники зауважують, що **без імпорту закордонних машин та устаткування взагалі Совітський Союз не зможе індустріялізуватися ще дуже багато років.** Мало того, не зважаючи на все зростаючу продукцію предметів споживання, у Союзі, а також і на Україні, бракує найнеобхідніщих річей. Так не вистарчає мануфектури, галянтерії, шкіри, скла, заліза й навіть цегли, цементу, то-що. Потреби населення у цих товарах та виробах задовольняються часто тільки на 50—60%. Ми вже не згадуємо про инші ріжні кризи по містах, де часто бракує хліба, мяса, масла, молока, городини, то-що, бо ці кризи виясняються не загальним браком продуктів, а головним чином ріжними дефектами транспорту та невдалою організацією торговельно-посередницького апарату або совітською політикою цін на сільсько-господарську продукцію. Проте не слід забувати, що ця недостача споживчих предметів, не зважаючи на їх дорожнечу, загрожує затягнутися ще років на 10—15, бо совітська влада має намір розвивати максимально продукцію засобів виробництва й мало дбає про розвиток легкої індустрії.

Тимчасом, як про це свідчить пятирічний господарський плян, індустріялізація України та інтенсифікація її сільського господарства розвиватимуться так мляво, що совітська влада, щоб розвязати проблему безробіття та перенаселення України, примушена взятися до старої царської методи розвязання соціяльної проблеми, а саме має намір протягом 5—10 років вигнати в світ за очі кілька міліонів українських селян. Це ї свідчить про повне банкроцтво політики будування соціялізму на Україні в умовах сучасної диктатури компартії.

Тому ми переконані, що українська нація, та мабуть і кожда нація, як би вона була в таких обставинах, в яких знаходяться нині українські трудові маси, нарешті таки повинна прийти й напевно незабаром прийде до переконання, що **єдиним порятунком для неї є рішуча боротьба за своє повне визволення, цебто боротьба за власну суверенну державність.** Бо, як свідчить історичний процес, **ні одна нація без власної держави не спромоглася стати великою та культурною, а також ніколи не була в стані розвинути власні продукційні сили до тої міри, щоби належним способом забезпечити свій матеріяльний добробут.**

Десять років тому українська нація зробила була спробу утворити власну суверенну державу, але обставини склалися так, що українська революція та боротьба за українську державність не привели нашу націю до повного визволення та цілковитої перемоги. Проте ми певні, що **українська національна революція тільки затрималась,** що історичний процес з залізною конечністю штовхає українську націю на боротьбу за свою суверенну державність, що вже не за горами той час, коли українська національна революція спалахне знову, щоб **шляхом збройної боротьби** українські трудячі маси таки добилися свого повного визволення й нарешті запанували у власній суверенній державі.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє, що мітинг відбудеться в неділю, 8. вересня, в галі при укр. гр. кат. церкві, Оклей Булевард і Расі ул. Буде місячний звіт касовий і другі важні справи. Довгуючих проситься вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — М. Барабаш, предс.; Гр. Чикало, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367, повідомляє своїх мітцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться 10. вересня в годині 7.30 вечером, в церковній галі під ч. 303 Hudson Ave. Обовязком є кождого члена явитись на зборах та привести з собою новию аплікантів, бо сего вимагає від вас організація. Довгуючі члени мусять сего мітингу вирівнати свої залеглости; в противнім разі поступиться після статута У. Н. С., та після відділової ухвали. — Н. Сорохтей, предс.; М. Микитин, секретар.

ЛЯХАМ.

Народе, Ти, що дав великих світові мужів,
Мужів ума, серця і волі —
Собіж у серце Ти не вклав ні їх глаголів, ні їх слів,
А виріс, як бурян у полі.

Народе дивний! Ледви сам з тяжкої вирвався тюрми,
Ще на руках у Тебе рани,
А вже не хочеш дати нам дихнути вольними грудьми —
І ладиш нам свої кайдани.

Народе подлий, ще кістки твоїх замучених дітий
Не спорохнявіли в Сибірі,
А вже чужих дітий сотки, в яких горить вогонь святий,
Ти пхаєш в казарми сірі.

Немає в Тебе лицарів, що гіднії були побіди
Самосієри, або Єни.
Змінився Твій побідний спів, змінився Твій побідний хід
На голос пса і хід гієни.

Та є у Тебе лицарі, викладники Твоїх ідей,
Ідей грабіжности й безчестя,
Що вбрані в грізні панцирі побудували колізей
На нивах Домбя і Берестя.

На гордім прапорі Твоїм немає вже орла, а суп,
Що тільки чигає на трупа.
Та знай і памятай об сім, — у нас затроєний є кожний труп
На це, щоб отруїти супа.

~~Невинних жертв~~ невинна кров на віки вічнії присхне
На Тобі й на Твоїх дітях.
А Твій сплюгавлений покров історія ще розіпне
Як не тепер, — то по століттях.

Народе бідний, памятай, що Ти навкучишся судьбі
І будеш гідний спожаління,
Тоді катований мій край сторицею віддасть Тобі
Руїну, кров і всі терпіння!

В. Кедровський.

1919 РІК

(62)

— Откуда взять ето подкрепленіе, кагда ми бросілі на фронт всьо, что імелі. Ведь в нашем районе крестянская сволоч также зашевелілася й с німі пріходітся драться — відповідає мені Жмеринка.

— Кагда так, то посилайте скарее сільнейшіе паровози тіпа „Ща", „Ес", чтоби моглі вивезті атсюда сваї запаси! — прошу Жмеринку.

Тут я думав, що нам якнебудь пощастить захопити ці паротяги, бо ми їх мали не досить, а на Проскурові большевики лишили багато вагонів, але без паротягів.

— Харашо. Зделаю распоряженіе послать вам паровози немедленно, — кінчає розмову Жмеринка. Я ще трохи хочу поговорити, щоби довідатися щось більше.

— Всьо же, таваріщ, лучше дайте нам подкрепленія. Петлюровскія банди можна атбіть, еслі би іметь харошую часть, как, напрімер інтернаціональний полк — знову кажу.

— Да я ж вам сказал, что у нас нічего нет больше под руками! — сердито говорить Жмеринка — Я вас соєдіню со штабом інтернаціональной дівізії в Кієві. Говоріте с німі. Может бить, у ніх чтонібудь есть. Хоть я не думаю, чтоби ані маглі чтонібудь випустіть с Кієва, ведь і там ненадьожно.

— Харашо. Скорєє саєдіняйте. Жду — відповів я до телефону. Але вже більше виклику не діждався. Телефонічна лінія зі Жмеринкою була перервана. Не знаю також, чи той „мій дорогенький таваріщ" вислав паротяги до нас.

Неєподівано я зібрав важні інформації, завдяки тому, що большевики тікали з Проскурова так поспішно й панічно, що навіть забули попередити Жмеринку та пірвати з нею телефонічний звязок.

* * *

На стацію прибувають все нові люди й нові військові відділи. Я поспішаю до міста, звідки ще чується сильна рушнична стрілянина. Кілька вулиць від стації, біля якогось маленького плацу наткнувся на 5—6 трупів сильно порубаних наших кінноти чиків, здається, чорношлишників. Це наш передовий кінний розїзд, що нещасливо вдерся до Проскурова, наткнувшись на велику большевицьку частину. Кіннотчики очевидно були постріляні зі засідки, а потім порубані.

Иду далі по вулиці, що веде з двірця до міста. Бій чується десь на бічних вулицях та на околицях Проскурова, звідки час від часу доноситься переможне українське „Слава"! То наші частини атакують большевиків, які, очевидно, бороняться уперто. На вулиці не видно нікого. Місто немовби вимерло. Підходжу до великого будинку. Видно, це колись була якась державна інституція, або школа.

Обережно стараюся пройти мимо воріт з револьвером у руках, сподіваючись можливости якоїсь ворожої засідки або що, бо дивно мені було, що місто таке тихе тут, де може кілька хвилин тому точився бій. На зустріч мені вискакує з воріт наш козак. Веселий так немовби тількищо вирвався з якогось бенкету. Побачив і пізнав мене.

— Пане інспекторе! А йдіть-но сюди — гукає до мене весело. Заходжу у двір. Козак показує рукою в один з дальших кутів двору, де стояв великий мурований виходок, а на нім через усю довжину красувався величезний шильд (вивіска) з червоним написом:

„ДОМ КОМУНИ".

Не чекаючи мойого запиту, козак скоренько розповів:

— Ця напись висіла на будинку з вулиці. Та ми тепер повісили її туди, де вона найбільше пасує. Отсе справжній дім комуни! — весело зареготався козак.

— А що ти, козаче, тут робиш? — питаю.

— Та я з товаришами вишукуємо після тифу, а тепер тут готуємо помешкання для нашого штабу та лазарет для хорих — відповідає.

З будинку чувся галас. Хтось давав приказ чистити та вибирати добре помешкання „після большевицької погани".

Я вийшов на вулицю, де стрінув уже підходячий наш передовий обоз та деякі фронтові установи й частини, що не брали участи в бою. Ишли та їхали на возах, запряжених змученими шкапами, хорі на тиф і поранені козаки й старшини Запоріжського корпусу. Тут був ще бій, тут був ще фронт і можна було кожної хвилини сподіватися большевицької контр-атаки, а ці частини армії, що повинні знаходитися десь далеко в запіллю, вже були біля самого фронту. Такі умови війни були тоді, що кожна бойова частина безпосередньо за собою возила свої „резерви": хорих та поранених і покалічених людей.

Той жарт з „Домом Комуни" на вічні часи врізався мені в память, бо так влучно козаки схарактеризували, як вони розуміють большевицьку „комуну". І тепер, коли я бачу де дім з подібним написом, перед моїми очима встає проскурівський виходок.

* * *

В боях за Проскурів наша армія захопила багато потрібного нам військового майна та зброї. Між иншим одних польских гармат було забрано у большевиків біля трицяти. На стації Проскурів попало в наші руки біля 700 вагонів та кілька добрих паротягів. Поживившись матеріяльно й підживившись постачанням, всеж наша армія не могла прийти в потрібну силу, бо свіжих поповнень не прибувало, резерв не було, а тиф все більше косив наше військо.

Зі захопленням Проскурова стала можливість просовувати наші ешалони з урядовим центром на залізницю Проскурів—Камянець Подільський, щоби в тім місті розташувати правительство та инші центральні урядові установи. До цього часу правительство не могло реально проявляти своєї діяльности, бо не мало в своїм посіданню території. Тепер, коли наша армія все більше відбивала від московських большевиків українську землю, треба було на ній заводити апарати державної влади та установити певний лад. Тому здобуття Камянця Подільського третьою дивізією під командуванням О. Удовиченка було надзвичайно важним фактом. Правительственний центр почав пересовуватися через ст. Гречани до ст. Ярмолинці, де мав затриматися на певний час, поки третя дивізія не вийшла ген за Нову Ушицю та відійшла до Могилева Подільського, закріпивши таким чином посідання Камянця Подільського в українських руках.

Десь 7 червня я вертався з фронту до Чорного Острова, де ще знаходився штаб нашої армії, а правительство вже було на ст. Ярмолинці. У Проскурові на пероні двірця я стрінув страшенно схвильованого й переляканого члена Директорії А. Макаренка. Побачивши мене, він негайно кинувся до мене зі скаргою, що його вагон затримали на стації Проскурів і не везуть до Ярмолинець, далі в запілля. Очевидно, туди пропустили вперш у чергу вагони зі стрільнами та військовими майном. А. Макаренка надзвичайно нервувало те, що над Проскуровом літав большевицький літак, який кидав бомби, стараючись попасти у військові большевицькі ешалони, що попали в наші руки. Вони були в яких двох кільометрах від стації в „тупіку" в напрямку на Жмеринку.

— Пане інспекторе, говорив схвильований А. Макаренко, хіба можна в таких обставинах робити спокійно державні справи!?

Я стверджував, що дійсно в таких обставинах не можна робити державних справ, а сам собі думав, що взагалі Андрій Гаврилович, так звали Макаренка, при жадних обставинах не міг робити державних справ, а був просто підневольним попихачем у С. Петлюри. Тут же насувалося порівняння цього переляканого члена Директорії, що мусить стояти на чолі революційно-визвольної боротьби, мусить поривати своєю хоробрістю й відвагою маси до бою, з С. Петлюрою, який не раз, попавши під такий добрий обстріл ворога, дійсно виявляв відвагу й спокій та був зразком стійкости в найнебезпечнішій ситуації.

Добре, що військо ніколи не бачило біля себе в небезпечних місцях цього переляканого „вожда", думав я й дійсно щиро старався вжити заходів, щоби чимскорше вагон А. Макаренка перевезли до Ярмолинець, бо тут серед бойових обставин один він робив галас, халепу та замішання. Всі стрільці, старшини і залізничі урядовці спокійненько собі грілися на сонці на пероні та далі від стації й ніхто собі навіть і в ус не дув, що десь там большевицький літак кидає свої бомби. Я пішов до тих ешалонів, що ми захопили і в які тепер старався влучити літак. Там були наші стрільці, що вже порядкували військовим майном, вантажили для відправки у свої части трохи зброї, набоїв, стрільна до гармат і ручних гранат. Санітари ншпорили по вагонах, шукаючи медикаментів та санітарного майна. Всі зовсім не звертали уваги на те, що „антихрист" з пятикутною зорею старався влучити в них своїми „грушками"!

(Дальше буде).

БІЛА РАСА ВИМИРАЄ.

Англійські статистики обчислюють, що народини в усіх народів білої раси меншають (почасти навіть дуже скоро), а серед колірових збільшаються. З близько 1,930 міліонів людей, які тепер жиють на землі, лише яких 600 міліонів належить до білої раси. З тих около 150 міліонів жиють як кольоністи і т. п. серед колірових людей, а це не лише причиняється до зменшення народин, але й до сумішки й до загибелі білої раси. Прим. зріст населення в Европі річно виносить кругло 70,000 людей, а в Індіях навіть близько 1 міліон!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„КУРЄР НАРОДОВИ" БЄ НА ТРІВОГУ.

(Під розвагу всім тим, котрі кажуть, щоби часопись „Свобода" не мішалась до справ церковних).

Польський щоденник „Курєр Народови", котрий виходить у Ню Йорку, помістив в редакційній статті 1 вересня заклик до своїх читачів, щоби вони негайно рятували ситуацію. Для цього вони мають обратися на зізд, щоби покарати дві парохії, котрі посміли замовити дзвони до своїх костелів у Німеччині. Редактори бють на трівогу й плачуть мов Жиди на ріках Вавилона, добачуючи страшну кривду, й домагаються негайного суду громадянства над тими, що спроневірилися польському патріотизмові.

Ось ця стаття:

„Німецькі дзвони".

„Знаний польський поет Казимір Пшерва Тетмаєр зачинає свій твір „Аньол Паньскі" гарним віршем:

„На „Аньол Паньскі" бють [дзвони,
„Нехай буде Христос по- [хвалений."

„В польських костелах в Америці починають дзвонити по німецьки. І то не в одній парохії на Теклові у Шикаго, але й в інших парохіях. Як повідомляють листовно, в парохії святого Брунона закуплено дзвони для костела, а замовлення вислано до Німеччини. Дзвони костела св. Теклі також з Німеччини замовлені.

„Голос німецького металю кличе польського еміґранта до святині, котра уфондована польськими долярами. Німецький голос дзвонів кличе його, щоби він молився за німецьких біскупів, котрі чигають в польському костелі та в школі, щоби він складав доляри на боротьбу з самим собою, на своє власне винародовлення.

„В тім ділі нищення душ біскупам німецьким помагають дрібні, не знані на разі, але вже грізні елементи, а саме молодий польсько-американський клєр, народжений тут від родичів, справді добрих Поляків і патріотів, але не розуміючий єства польських справ, жадань і обовязків еміґрантів, а натомісць досконально розуміючий свої власні интереси.

„Їм вигідніше звичайно йти по лінії послушенства й не ставити опору поставленим над ними біскупам. Отож власна польська рука причиняється до знищення нашого польського стану посідання й гноблення польської мови та польської молитви.

„Болючі й важні це справи.

„Над ними не можна перейти до порядку денного. Треба, щоби зїхалися найвизначніші з еміґрантів й застановилися над цим та порадилися, що треба робити.

„Кожен день приносить нам нові докази, що потреба такого зїзду народного є велика, бо він має про загроженість польськости подумати та накреслити лінію поведінки й приступити до акції.

„Бо навіть тисячами самих гарних резолюцій, бо навіть сотками статей нічого не зробимо. Тепер потрібний чин."

Читачі бачать, як редактор завзято боронить справ польського костела, як він у дрібниці добачує страшний злочин для народної польської справи, бо голос німецького дзвона буде кликати польських еміґрантів, щоби іщи молитися за німецьких біскупів, котрі чигають на польську мову в костелі й у школі, щоби винародовити польське „виходство". Ці страхи є лише в мозках польських редакторів, бо тут в Америці нічого не можуть доконати німецькі біскупи над польськими еміґрантами, бо тут церква відлучена від держави, а до школи тут жаден біскуп не має права.

Цікаво спитати, що цей редактор „Курєра Народового" робивби, якби Польща була під зверхністю українського уряду й щоб український уряд зі своїми біскупами запряг до державного воза польський костел та казав польському клерови молитися за Україну. А дотого якби київський митрополит наложив конкордат на польський костел такий самий, як Рим з Варшавою наложив на українську церкву, щоб тоді було? Щоб тоді польські редактори писали? Якіб апелі вони укладали? Тоді в їх розумінню всі попи, що присягають Україні, булиби зрадниками „Ржечи Посполітей".

Вони добачують кривду в тім, що німецькі дзвони, куплені за польські доляри, будуть дзвонити в костелах.

А те, що польський уряд замикає українські школи, що польські біскупи замикають українські церкви та перемінюють їх на „косцьолкі", в польського редактора не є злочином. А та польська дика академічна „млодзеж", що наче шакалі розриває могили українських героїв та викидає кости їх з гробів, на думку редакторів „Курєра" є „рицерскі людове". Такими лицарями може похвалитися лише дика Африка, але ніколи культурна країна, на що претендують Поляки.

Польський редактор може писати й апелювати. Йому читачі його газети не противляться й не скажуть, щоби він не мішався до церковних справ, бо в їх розумінню він є на місци й патріот. А в нас навпаки. Коли редактор пише про ті кривди, про ті знущання, які робить римсько-польський клєр, запрягши нашу церкву до ганебного польського державного воза, то тоді знаходяться такі людці між нами, що не паленіючи від сорому пишуть і говорять, щоб редактор не мішався до церковних справ, бо це, мовляв, шкодить нашій організації. Деж тут сенс, де льоґіка, де патріотизм та національне виховання?

Шкодить це, правда, але не нам, а ворогови, що нищить нас, заслонившися Христом. Хібаж можна замкнути редакторови уста, щоби він не сказав меншому братови, щоб той не цілував тої руки, яка його бє? Хібаж можна хвалити римську тіяру за те, що вона кує кайдани для нашого народу? Хібаж можна чванитись тими владиками, що встидаються нашого національного імени? Хібаж можна дати кусок хліба тому, що служить ворогови нашому? Ні! І ще раз ні! Хто не з нами, той проти нас! Це наше гасло.

Нам не вільно замовчати найменшої кривди, заподіяної ворогом, без ріжниці, чи то в народній справі чи в церковній. Часопис мусить бути наче зеркало, в котрім ми знаходилиб всі кривди, всі болі та всі радощі й сльози і все те, що відбивається на життю народнім.

В. Гасій.

—o—

ТИХІ РОБІТНИКИ.

Переходячи случайно одного дня минувшого місяця вулицею Грін в Джерзи Сіті, я почув, як з церковної галі виходять могучі звуки мужеського хору, що співав знану мені пісню „Темна нічка". Думаю собі: а чейже в теперішній порі не може це бути проба місцевого хору, бо його члени ще в роботі (була тоді година около 4-тої зполудня), хтож би це міг співати?

Знаючи добре п. Гелу, зібрався я на відвагу тай увійшов до середини. Тут застаю 8 осіб. Шестеро з них дяковчителі з околичних місцевостей, а двоє члени місцевого хору. Тут довідався я, що вони протягом вакацій збираються два рази в тижни на проби, бо приготовляються з виступом на радіо і також до наспівання кількох рекордів в О-Кеґ Компанії.

Чи співати до рекордів вони вже ходили — цього не знаю, однак на радіо вже виступали минулої неділі 1-го вересня в радіовій стації WAAT. Я того дня мав намір виїхати поза місто, однак, щоб не пропустити цього концерту, залишився дома. І цього не пожалую ніколи, бо концерт мені від першої до послідної точки дуже подобався. Я не вважаю себе музикальним критиком, однак скажу по совісти, що хиб у виконанню я майже не завважав, хіба з тим винятком, що подекуди баси були трохи засильні. Причина цього могла бути та, що можливо баси були уставлені заблизько мікрофона, бо будучи на їх пробі я чув, що всі голоси зливались в одноцільну гармонію.

На всякий случай, виступ згаданого хору був вповні успішний і то не лиш для нас, Українців, бо і чужинці висказуються про нього з найбільшим признанням. Це знаю особисто, бо мої сусіди, Американці, Німці, а навіть і Поляки, говорять за цей виступ якнайкраще. Велика вдяка цьому хорови та його диригентови, як також щире спасибіг зарядови Січового Базару „Сурми", за влаштовання цього концерту й поширення української пісні та українських бизнесів за посередництвом радія.

Як довідуюся, то д. Сурмач законтрактував радіову стацію WAAT на протяг 6 місяців і кождої неділі о год. 2.45 хвилин буде виступати на українській годині иниший хор, а саме: з Джерзи Сіті, Йонкерс, Ню Йорк, Ню Йорк, Бруклин, Елізабет і Байон.

До виконання цих концертів зголосили свою участь пп. дяковчителі із своїми хорами, без жадної матеріяльної нагороди, тому цілком слушно можна назвати їх тихими і щирими робітниками на полі народнім.

Крім плекання української пісні, вони з неменшим запалом взялись до зреорганізовання після одноцільної системи українських шкіл; для тої цілі відновили своє Товариство під назвою „Товариство українських дяко-учителів в Америці". Кождого року підчас вакацій відбувають свої станові конференції й видають місячний журнал „Українські Шкільні Вісти", якого то й я є сталим принумератором.

Бажаю їм, тим тихим робітникам, щирого успіху в їх праці. а від себе кличу: Слава Вам і честь, Панове, за Ваш труд, який покладаєте для української справи в Америці.

М. Б.

ЧУЖИНЦЕВИ В АЛЬБОМ.

Чи знаєш мій край Україну?
Чи бачив вишневі садки?
Чи чув ти пісні соловейка?
Чи бачив, як срібло, річки?
Чи бачив, як лан наш хвилює
Хвилями хвиль золотих?
Чи чув із блакіті трілєри,
Що жайворон сипле на них?
А степ український чи бачив,
Де в думах могили стоять?...
В них прадіди наші спочили
Й могили про славу свідчать.
А луки такі ти чи бачив,
Що барвами квітів горять,
Аромою дишуть палкою
І наче в обійми манять?
А захід ти сонця в нас бачив,
Як в хмарці воно рожовій
Утомлений облик ховає
І тихо іде на спокій?
А ніч українську ти бачив,
Як мир весь потомлений спить,
І місяць по небі пливучий
Здається спокій сторожить?
Чи бачив, як зорі в нас сяють,
Яка в нас прозора блакіть?...
Вір, ангела в пору ліричну
Лет можнаби було уздріть.
Ти вік свій весь можеш ходити,
І світ весь ти можеш зійти;
Як мій край, ніде і ніколи
Такого не зможеш знайти.

П. Т.

Гість (до вейтера): Я замовив бефстек а ля мод... а цеж ви принесли мені не а ля мод!

Вейтер: Як то ні? Чому?

Гість: Цей волос, що я найшов на ньому, такий довгий, а тепер у моді коротке волосся.

ПРОТОКОЛ

XVII. Головної Конвенції Українського Народного Союза, що відбулася на днях від 13. до 18. мая 1929. включно, в місті Нюарк, Н. Дж.

(44)

На порядок дня прийшла дискусія над справозданнем предсідателя Комітету Сиротинця-Захисту п. Т. Грицея.

До слова над сим справозданнем записались делеґати отсих відділів: 67, 292, 262, 64, 109, 104, 42, 97, 5, 86, 275, 29, 210, 334, 248, 257, 23, 7, 31, 96, 165, 102, 14, 131, 323, 147, 284, о. Сполітакевич і 117.

Василь Вавро, дел. від. 67, уважає, що не можливо У. Н. Союзови мати свій Сиротинець, бо се за великий кошт.

Петро Кізель, дел. від. 292, питає, чи уряд Союза вишукує, кілько є українських сиріт і старців, щоби знати, якого сиротинця треба.

Олена Придун, дел. від. 262, годиться з висказом делеґата відділу 67.

Делеґатів відділів 64 і 109 нема на галі.

Гарасим Мисак, дел. від. 104, уважає, що найліпше віддати справу до вирішення самим відділам.

Василь Юсипчук, дел. від. 42, уважає Сиротинець дуже корисною інституцією та що його можливо є збудувати, але висказує сумнів, чи вдасться його утримати.

Михайло Припхан, дел. від. 97, питає Василя Вавра, дел. від. 67, і Олену Придун, дел. від. 262, чому їх відділи до тепер нічого не жертвували на Сиротинець та з якої рації вони забирають слово в справі Сиротинця.

Делеґата від. 5 нема на галі.

Григорій Сайкевич, дел. від. 86, уважає, що найліпше, колиб екзекутива У. Н. Союза виробила певний плян і дала його під референдум.

Іван Сосульський, дел. від. 275, годиться з попередником.

Николай Салюк, дел. від. 29, вказує, що кошт утримання Сиротинця, в порівнанню з числом членів, за великий і питає, чи не можливо булоб получитися в тій справі з другими укр. орґанізаціями.

Олекса Питляр, дел. від. 210, признає потребу Сиротинця; уважає, що уряд У. Н. Союза повинен робити заходи до співділання з другими орґанізаціями, та щоби зужити на Сиротинець народний фонд.

Николай Задерецький, дел. від. 334, проєктує, щоби відділи віддавали платні секретарів на Сиротинець, а У. Н. Союз оплачував секретарів.

Михайло Пик, дел. від. 248, проєктує, щоби збирати добровільні жертви між бізнесменами, а на членів наложити по 1 дол. річно.

Антін Жубрид, дел. від. 257, годиться з пропозицією попередника.

Василь Калина, дел. від. 23, заявляється за основанием Сиротинця на шерах, в бізнесовий спосіб. Є проти ухвалювання вкладки на Сиротинець.

Дмитро Капітула, дел. від. 7, наводить на примір угорських Русинів, котрі мають 92,000 членів, а їх сиротинець з фармою не оплачується. Дальше вказує, що колиб і наложити по долярови на члена на рік, то і так фонду на удержанне не вистарчить. Тому він є за Сиротинцем разом з другими орґанізаціями.

Кирило Феценко, дел. від. 31, протестує за платню в сумі $60.00. Дальше вказує на відділи, котрі ще нічого не дали на Сиротинець. Заявляється за дальшим веденнем добровільної акції.

Іван Лапіцький, дел. від. 96, питає, чому ще не вибрано місця на Сиротинець та не куплено землі; бо земля іде щораз висше в ціні. Вказує, що минувша конвенція пропонувала купити під Сиротинець около 500 акрів землі. Уважає, що Екзекутива У. Н. Союза занедбала справу.

Юрко Небор, дел. від. 165, пропонує вибрати делеґатів, щоби вишукали місцевість на Сиротинець.

Николай Бусько, дел. відділу 102, заявляється за відданнем справи до рішення відділам.

Вісарій Лукенюк, дел. від. 14, ставить такі пропозиції:

1. Прихилити другі орґанізації до будови Сиротинця.

2. Сиротинець сформувати на удiлах, по $5.00 уділ. У. Н. Союз має одержати за зібрані гроші уділи.

3. Фонд народний обернути на уділи Сиротинця.

4. Для започаткования цеї роботи є пожаданим, щоби 17-та конвенція ухвалила, щоби кожному делеґатови стягнути по $5.00 з його дієти на один уділ.

5. Не форсувати справи, а збирати потрібну суму гроша.

6. Не накладати податку на членів.

На сі пропозиції відповів Т. Грицей:

Я бачу, що замісць запитів, пп. делеґати і делеґатки подають свої думки, длятого я, о скільки буде можливо, дам свої пояснення, а іменно:

Петро Кізель, дел. від. 292. Комітет Сиротинця ще за урядовання пок. Мих. Угорчака віднісся був, в порозумінню з Екзекутивою, до всіх відділів, щоби заподали, кілько у них є дітей і старців. Однак дуже мала часть відділів дала відповіди. Що за причина, не знаю. Може сей квестіонар був за великий і вимагав за багато відповідей, се повинніби відповісти місцеві пп. секретарі.

Николай Салюк, дел. від. 29. Щодо інших орґанізацій, то вже давно роблено заходи в тім напрямі, однак показалося, що кожда орґанізація має інші вимагання і тяжко було згодитися, а чи далосяби тепер осягнути згоду — не знати, можна спробувати.

Іван Лапіцький, дел. від. 96. Комітет Сиротинця і Екзекутива мали багато пропозицій і їздили навіть оглядати фарму коло Бринджтон і Милвил, Н. Дж., складаючуся з 1500 акрів, однак до купна не прийшло, бо за мало грошей відділи і члени зложили. Завдаток можна було дати, та що сталобися було, якби був пропав? Ми краще затримали справу до конвенції, а конвенція може дальше рішити, що робити. Попередна конвенція в Рочестер не дала уповажнення до купна 500 акрів землі, тільки ухвалила виробити пляни і збирати добровільні жертви. Се булаби моя відповідь як теперішного предсідателя Комітету Сиротинця на запити, а що до уваг або думок пп. делеґатів і делеґаток, то я позволю собі заявити як слідує:

Землю на Сиротинець-Захист У. Н. С. можна дуже скоро купити, будинки можна таксамо скоро побудувати, однак не можна розпочати ніякого діла доти, доки не будемо мати певности утримання такої інституції, бо, як я сказав в своїм справозданню, що на 100 дітей і 100 старців треба около 53 тисяч, на 200 дітей і 200 старців треба около 70 тисяч, а на 300 дітей і 200 старців около 110 тисяч, а де взяти таку суму гроша річно? Колиби однак конвенція ухвалила якийсь податок сталий на Сиротинець-Захист, то тоді можнаби братися до купна, будови і пр. Прим. колиби 21 тисяч старших членів дало по 25 ц. місячно, або 3 дол. на рік, то малибисьмо 63 тисячі дол., а колиби додати ще добровільні жетрви відділів з підприємств і т. п., около 20 тисяч річно, то тоді доперва можна мати певність, що Сиротинець-Захист утримається. Без наложення податку або сказати іншими словами: як не дамо грошей — не буде Сиротинця і длятого треба вам, пп. делеґати і делеґатки, добре надуматися. Уживати другі фонди на Сиротинець не можливо майже, бо кождий фонд потрібний як такий, пр. фонд народний має кожда орґанізація, чомуж У. Н. С. мавби його не мати? Щодо будови Сиротинця на уділах бізнесменів, то по перше, не знати, чи даний стейт на се згодиться, а по друге, се не буде Сиротинець, але бізнес. Кождий хоче заробити на уділах, а не тратити, чи однак буде на Сиротинци який прихід з фарми чи взагалі, то велике питання. Отже рішайте, пп. делеґати і делеґатки, як уважаєте.

(Дальше буде).

Raising the Fam... Pa enjoys good music as well as any one!

